

bt. atvinnuveganefndar

Umsögn um þingskjal Þingskjal 1353 — 861. mál., um breytingu á lögum um stjórn fiskveiða, nr. 116/2006 (svæðaskipting strandveiða)

Sendandi: Strandveiðifélag Íslands

Reykjavík, 31. mars 2023

Strandveiðikerfið eins og það stendur í dag er greinilega gallað, en frumvarpið gerir ekkert til þess að rétta hlut strandveiðiflotans. Frumvarpið markar greinileg afturför, þvert á ítrekuð loforð flokks matvælaráðherra um að styrkja kerfið.

1. Áhættumat

Við tókum eftir því að í mati á áhrifum er hvergi talað um áhættumat á slyshættu. Það hlýtur að teljast nauðsynlegt að framkvæma þannig mat á lagabreytingu sem gæti aukið hvata til ólympískra veiða. Í umsögn sinni í samráðsgátt bendir Hilmar Snorrason, skólastjóri Slysavarnaskóla sjómanna og nefndarmaður í Rannsóknarnefnd samgönguslysa, á að „við breytingar á lögum um stjórn fiskveiða sé ávallt haft að leiðarljósi sá mikilvægi þáttur sem öryggismál sjómanna er. Mikill og góður árangur hefur náðst á undanförunum árum í fækkun bana- og vinnuslysa íslenskra sjómanna svo eftir hefur verið tekið bæði innan- sem utanlands. Því er mikilvægt að sá þáttur sé ekki undanskilinn þegar breytingar eru fyrirhugaðar.“ Við teljum það ekki réttlætunlegt að keyra þetta frumvarp í gegn fyrr en búið er að leita álits Landhelgisgæslunnar og Slysavarnaskóla sjómanna á mögulegum áhrifum þess.

2. Pólitík eða pragmatík?

Frumvarpið er pólitískt í eðli sínu frekar en pragmatískt. Það sést best á því að SFS – sem eiga engra hagsmuna að gæta í strandveiðikerfinu sjálfu en hafa unnið leynt og ljóst að kerfið verði lagt af – sjái sér hag í því að styðja frumvarpið. Strandveiðifélag Íslands hefur þungar áhyggjur af því að frumvarpið sé liður í því að veikja strandveiðikerfið með það að markmiði að leggja það af. Sú sundrung sem frumvarpið hefur skapað milli strandveiðimanna er draumastaða þeirra sem vilja færa félagslega kerfið inn í kvótakerfið. Frumvarpið snýst um hvort brauðmolarnir eiga að falla til vesturs eða norðausturs, þegar ráðherra ætti að leggja fram frumvarp fyrir réttlátari sneið af kökunni fyrir alla sjómenn, hringinn í kringum landið.

Sé ráðherra umhugað um að auka jafnræði milli landshluta viljum við benda á að það skýtur skökku við að bera fyrir sig sanngirnissjónarmið þegar verið er að taka úr einum vasa til að setja í hinn. Það er pólitískt val að leggja fram þetta frumvarp frekar en að leita annarra leiða til þess að auka jafnræði, sér í lagi þar sem aðrar og betri leiðir eru raunhæfar og myndu stuðla að sönnu jafnræði frekar en að sveifla ósanngirni á milli landshluta.

3. Tillögur að raunhæfum lausnum

Matvælaráðherra er annar kostur opin til að gera strandveiðikerfið réttlátara og hvetjum við hana til þess að styðja breytingartillögu 1377 frá Sigurjóni Þórðarsyni. Ef öllum bátum væru tryggðir 48 dagar yfir 6 mánaða tímabil myndi ójafnvægi í kerfinu þurrkast út. Auðvelt er að finna aflaheimildir fyrir komandi vertíð til að tryggja dagafjöldann og hefur Strandveiðifélagið ítrekað bent ráðherra á hvar þær eru að finna, s.s. úr rækju- og skelbótum, byggðakvóta og skiptimarkaði. Þetta myndi veita ráðherra svigrúm til þess að útfæra lagabreytingu fyrir fiskveiðiárið 23/24 sem miðar að því að stækka félagslega pottinn í 8-10% samkvæmt stefnu flokks hennar.

4. Fjórar ástæður til að styrkja strandveiðikerfið

Það er full ástæða til þess að styrkja strandveiðikerfið frekar en að veikja það.

- a. Umhverfissjónarmið: Strandveiðar eru umhverfisvænustu veiðarnar, hvort sem litið er til kolefnisspors (olíunotkun er brot af því sem togarar brenna), röskunar á lífríki sjávar (aðeins 2,5 kíló-gramma stálsakka snertir botninn), eða plastmengunar (töpuð veiðarfæri einskorðast við stálsökkur og u.þ.b. hálfan metra af nælonspotta, og ef til vill stöku krók).
- b. Gæðasjónarmið: Afli strandveiða er fyrsta flokks vara sem er afar eftirsótt um allan heim. Þrjú atriði gera aflann sérstaklega verðmætan. Í fyrsta lagi er öllum afla landað samdægurs. Verðmæti fisks rýrnar tiltölulega hratt – því ferskari sem hann er, þeim mun verðmætari er hann. Í öðru lagi er meðferð fisksins góð þar sem að hann er ekki kraminn, hann er blóðgaður um leið og hann er dreginn úr sjó, og ekki þarf að frysta hann. Í þriðja lagi þá verður krafan um vistvænar og félagslega ábyrgar vörur æ háværi með hverju ári og þar stendur strandveiðiflotinn fremstur meðal jafningja.
- c. Byggðasjónarmið: Strandveiðar eru mikilvægur liður í því styrkja brothættar byggðir og glæða sjávarpláss lífi á ný. Kosturinn við strandveiðar er að þær eru alfarið sjálfsprottin grasrótarlausn á byggðavandanum, því innan strandveiðikerfisins er það fólkið í landinu sem stjórnar för. Strandveiðar eru þar að auki algjörlega sjálfbær liður í því að styrkja brothættar byggðir. Þeim fylgir enginn kostnaður fyrir skattgreiðendur, þar sem að strandveiðiflotinn leggur miklu meira til ríkisins en hann tekur út.
- d. Sjálfstæðissjónarmið: Strandveiðar opna dyr fyrir þá sem vilja stunda sjósókn óháð duttlungum stórútgerðarinnar, enda er kerfið sprottið af úrskurði mannréttindanefndar Sameinuðu þjóðanna um rétt til atvinnufrelsis og rétt til að velja sér búsetu.

Niðurlag

Tilkoma strandveiðikerfisins var mikið heillaspor fyrir þau sjávarpláss sem fóru halloka úr kvótakerfinu. Strandveiðar hafa sannað gildi sitt, og ljóst er að þær hafa leitt af sér mikla, mikilvæga og sjálfbæra atvinnusköpun á landsbyggðinni. Þetta frumvarp gerir ekkert til þess að auka jafnræði innan kerfisins heldur færir það eingöngu ósanngirnina á milli landshluta. Strandveiðifélag Íslands hvetur þingheim til þess að hverfa frá frumvarpi sem veikir strandveiðikerfið og einbeita sér frekar að styrkingu þess.

Virðingafyllst,

Kjartan Sveinsson, formaður Strandveiðifélags Íslands